

גיליון שבועי (מס' 9)

פרשת אמור תשפ"ד

לימוד קדשים בעיון אליבא דהלכתא

משמרת המקדש

מהנעשה ונשמע בקו המענה ההלכתי לעניני קדשים מבית 'תורת הקרבנות'.

שו"ת 'משמרת המקדש'

דבר העורך

השבוע בעז"ה יהול 'פסח שני'

לדאבונינו הרב לא נבנה בית המקדש בחודש ניסן, ולא זכינו לגאולה, וגם קרבן 'פסח שני' אפי' לדעת ה'מנחת חינוך' שאם נבנה בית המקדש בין פסח ראשון לשני מקריבין פסח שני, לא נזכה להקריב.

בכל אופן, מדין 'ונשלמה פרים שפתינו' הבאנו בגיליון הזה הלכות פסח שני, ויהי"ר שייחשב כאילו הקרבנוהו.

העורך

לעיוני

טומטום שנקרע בין פסח ראשון לשני ונמצא זכר, מהו להתחייב בפסח שני? (ועין בירושלמי ריש חגיגה)

בסייעתא דשמיא

מתקיימות

שתי סדרות שיעורים

בהלכות הכניסה למקדש

(מזרא מקדש ועוד)

בימי שישי בשעה 12:10

ובשבתות אחה"צ בשעה 5:45

בביהכ"ס אהבת חסד

רח' דסלר 7 (עז"נ) בני ברק

ניתן לשמוע את השיעורים

בקול הלשון בקו ישיר

073-295-1238

קטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני, האם חייב בקרבן פסח?

בגמ' פסחים (דף צ"ג ע"א) איתא מחלוקת בין רבי לר' נתן, דלרבי קטן שהגדיל בין ראשון לשני חייב בפסח שני, דשני רגל בפני"ע הוא, ונהי שהיה פטור בפסח ראשון מ"מ חייב בפ"ש, אך לר"נ פטור דפ"ש הוא תשלומין דראשון.

והרמב"ם (בפ"ה מהלי קרבן פסח הל"ז) פסק כרבי שחייב הקטן בפסח שני. ולענין חיוב כרת בלא הקריב פסח שני, דעת המנחת חינוך (מצוה ש"פ ד"ה וקטן), שחייב כרת, ודעת האבי עזרי (בפ"ה ק"פ ה"ג) שפטור מכרת כיון שהו"ל כטמא בראשון, שאין חיוב כרת גם בהיזיד בשני כדכתב הר"מ (בפ"ה ה"ב, ודלא כהראב"ד שם שמחייב כרת).

ולהראב"ד שפוסק כר"נ הסתפק הפתח הבית (בפ"ה ה"ז) האם פטור הקטן מפ"ש כיון שלא היה בר חיובא בראשון, אי"כ אין חיוב תשלומין.

האם מילת זכריו ועבדיו מעכבתו פסח שני, כמו בפסח

ראשון, או שאינו מעכב?

במתני' פסחים (צה). איתא מה בין פסח ראשון לשני, הראשון אסור בבל יראה וכו', ובגמ' (שם) ת"ר ככל חקת הפסח יעשו אותו, במצוה שבגופו הכתוב מדבר. מצוה שעל גופו מנין, ת"ל על מצות ומרורים יאכלוהו וכו' ע"כ. וברש"י שם ביאר שסדר הפסח וצלייתו, כמו שמעכב בפסח ראשון כך מעכב בפסח שני. ויל"ע, האם מילת זכריו, חשיב מצוה שבגופו או לא.

והנה חקר הגר"ח האם מילת זכריו ה"שם ערל" הוא המעכב, שכאילו הוא עצמו ערל, (הגר"ד פוברסקי פסחים) או שמא קיום מצות המילה היא המעכבת.

והוכיח הגר"ח מדברי הר"מ (פ"ה מק"פ ה"ה) שגם טבילת שפחותיו מעכבתו בפסח, ואפילו שאינו מצווה בטבילתו, אי"כ חזינן שה"שם ערלות" הוא המעכב. וכן א"ש הא דאיתא ביבמות (ע"א): כגון שהיו אביו ואמו חבושים בבית האסורים, ופירש"י דמצות המילה מוטלת עליהם, ואפי' שאשה לא מצווה במילת בנה, אך ה"שם ערל" הוא המעכבה בפסח.

והנה אי נימא דבלא מל זכריו, חשיב כאילו הוא עצמו ערל, אי"כ הו"ל כמצוה שבגופו, והוא מעכב גם בפסח שני, משא"כ אי נימא שקיום המילה הוא המעכב בפסח, אי"כ אי"ז מצוה שבגופו, ואין מעכב בפסח שני.

ובמניח (מצוה ש"פ) כתב, שמילת זכריו מעכבתו אף בפסח שני.

יש לך שאלה בדיני המקדש והקרבנות? חייג כעת!

0350-81-81-3 / 0777-22-3333

דיני קרבן פסח שני

המחוייבים בפסח שני

א. מי שלא עשה פסח ראשון, מפני שהיה טמא או בדרך רחוקה, או שנאנס באונס אחר, או שלא עשאו בשוגג או במזיד, הרי זה עושה פסח שני ב"ד באייר בין הערביים¹.

ב. נשים פטורות מפסח שני, ומכל מקום הרשות בידן לעשותו², ועבדים דינם כנשים³.

ג. יש אומרים שקטן אינו עושה פסח שני⁴.

ד. גר שנתגייר בין פסח ראשון לפסח שני, או קטן שהגדיל בין פסח ראשון לפסח שני, י"א שחייב בפסח שני⁵, ויש פוטרם⁶.

ה. יש אומרים שבפסח שני אין פטור דרך רחוקה⁷, ויש חולקים⁸.

ו. רוב ציבור שלא הקריבו בראשון אינם עושים פסח שני⁹.

ז. נבנה בית המקדש בין פסח ראשון לפסח שני, אין עושים פסח שני¹⁰, וי"א שעושים פסח שני¹¹.

דיני עשית פסח שני

ח. פסח שני צריך להיות שה תמים זכר בן שנה כפסח ראשון¹².

ט. ואינו טעון ביקור ד' ימים קודם שחיתתו¹³.

י. פסח שני נשחט על היחיד כפסח ראשון¹⁴.

יא. זמן שחיטתו לאחר חצות כפסח ראשון, ונסתפקו הראשונים האם נשחט לאחר תמיד של בין הערביים¹⁵.

יב. פסח שני אינו נשחט בשלשה כתות¹⁶.

יג. סדר עבודותיו כמו בפסח ראשון, וכן דמו ניתן במתנה אחת בשפיכה¹⁷.

יד. וטעון הלל בעשייתו ואינו טעון הלל באכילתו¹⁸.

טו. אין מביאים עמו חגיגה¹⁹.

טז. פסח שני דוחה את השבת, ואינו דוחה את הטומאה²⁰.

איסורי חמץ

יז. איסור חמץ אינו נוהג בפסח שני, ואין בו משום בל יראה ובל ימצא ומשום תשביתו ומשום לא תשחט על חמץ²¹, ויש אומרים שמכל מקום בשעת אכילתו אסור לאכול חמץ²².

יח. יש אומרים שפסח שני טעון לינה בליל ט"ו בירושלים²³, ויש אומרים שאינו טעון לינה²⁴.

הספד ותענית ועשית מלאכה

יט. יום י"ד באייר אסור במלאכה בהספד ובתענית לכל אותם שמקריבים פסח שני²⁵, ויש אומרים שכל ישראל אסורים בהספד ובתענית²⁶.

¹⁴ שם צ"ה א'.

¹⁵ ע"י תוס' יומא כ"ט ב' ד"ה אלא, אמנם התוס' במנחות מ"ט ב' נקטו שגם פסח שני נשחט אחר התמיד, וע"י מל"מ פ"א מק"פ ה"ד, ובחת"ס פסחים פ"ט א' ב' שנשחט קודם התמיד.

¹⁶ ע"י תוס' פסחים צ"ה א' ד"ה מה.

¹⁷ רש"י פסחים שם ד"ה במצות, רמב"ם פ"י הט"ו.

¹⁸ גמ' שם, רמב"ם פ"י הט"ו.

¹⁹ תוספתא פ"ח ה"ג, רמב"ם שם.

²⁰ שם צ"ה ב', רמב"ם שם, אמנם ע"י יוסף אומץ להחיד"א סי' ו' שכ' ע"פ דברי התוס' ביומא נ"ה א' ד"ה דוחה שבאופן שציבור נדחין לפסח שני דוחה את הטומאה.

²¹ פסחים צ"ה א', רמב"ם שם.

²² ע"י רש"י במדבר ט' י' שכ' וז"ל פסח שני מצה וחמץ עמו בבית ואין איסור חמץ אלא עמו באכילתו, ע"כ. וע"י מנחת חינוך מצוה שפ"א, וע"י במשך חכמה בהעלותך שם, אך ע"י אבי עזרי פ"י מהל' קרבן פסח הט"ו שפי' דברי רש"י באופן אחר.

²³ פסחים צ"ה ב' וע"י תד"ה טעון בשם הספרי, ובלקוטי הלכות שם.

²⁴ ח"י המאירי שם.

²⁵ רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ו ה"י, וע"י צל"ח פסחים נ' א'.

²⁶ ע"י מגילת תענית ובפ"י האשל שם.

¹ פסחים צ"ב ב', רמב"ם הל' ק"פ פ"ה ה"א.

² פסחים צ"א ב', רמב"ם שם ה"ח.

³ מנח"ח מצוה ש"פ.

⁴ חלה פ"ד מ"א ובפיהמ"ש להרמב"ם, וע"י קהלת יעקב למהר"י אלגזי ח"א אות ש"ב.

⁵ פסחים צ"ג א' מחלוקת רבי ור"נ, ופסק הרמב"ם שם ה"ז כרבי.

⁶ ע"י בהשגות הראב"ד שם ה"ב שפסק כר"נ ורחב"ע, וע"י כס"מ שם, ולפ"ז ה"נ יפטר מפסח שני, וכ"כ בפתח בית הל' ק"פ פ"ה ה"ז. אמנם יעו"י תוס' פסחים פ"ח א' ד"ה שה שכ' דלמ"ד שה לבית אבות לאו דאוי' קטן אינו בר מינוי כלל אלא שמתור לו לאכול, ולפ"ז אף כשעשה פסח בראשון חייב בשני.

⁷ ע"י מל"מ הל' ק"פ פ"א ה"א, ובס' פתח הבית שם פ"ה ה"ט.

⁸ ע"י בס' ישועות מלכו שם ה"ב שיש פטור דרך רחוקה גם בפ"ש.

⁹ פסחים פ' א', רמב"ם שם פ"ו ה"ד, אמנם במלאכת שלמה פסחים פ"ט מ"ד כ' שאם היו רוב ציבור זבים עושים בשני, וכ"כ החיד"א ביוסף אומץ סי' שרק בטומאת מת אינם נדחים לשני, אבל אם ארע אונס או שאר טומאות ולא הקריבו רוב ציבור בראשון נדחים לשני.

¹⁰ ירושלמי פסחים פ"ט ה"א.

¹¹ ע"י מנח"ח מצוה ש"פ ובס' יוסף אומץ להחיד"א סי' ו'.

¹² פסחים צ"ה א' במצוות שבגופו הכתוב מדבר, רמב"ם פ"י הט"ו.

¹³ שם צ"ו א'.